

Концепція реформування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та впровадження нового механізму роботи з проблемними банками

Діяльність стабільної та потужної фінансової і, в першу чергу, банківської, системи є необхідною передумовою сталого економічного розвитку, підвищення інвестиційної привабливості та формування належної соціальної інфраструктури країни. При цьому ефективна робота Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – ФГВФО) є важливим чинником зміцнення довіри вкладників та інших кредиторів до банківської системи і, отже, підвищення здатності банківської системи до залучення необхідних фінансових ресурсів для їх подальшого інвестування у розвиток реального сектора економіки, підвищення конкурентоспроможності національних товаровиробників, розвиток малого підприємництва, запровадження дієвих механізмів соціального захисту населення.

В Україні, як і в багатьох країнах світу, банки є найбільш розвинутими фінансовими установами, які відіграють ключову роль у реалізації економічної і соціальної політики країни та наданні необхідних фінансових послуг для всіх категорій підприємств, установ та організацій і всіх верств населення.

У банківському секторі, що станом на 01.04.2010 складає 175 діячих банків, зосереджено майже 95% загальної кількості активів приватного фінансового сектору. Активи банківського сектору України стрімко зростали в 2005-2008 рр. і досягли 84% ВВП в 2007 році та майже 97,5% ВВП в 2008 році. Упродовж 2007-2009 років обсяг банківського кредитного портфеля збільшився в 2,8 разу, а обсяг кредитування фізичних осіб – у 2,9 разу. Однак у 2009 році зменшилися обсяги видачі нових кредитів, різко зросла питома вага проблемних кредитів, відбувся значний відтік вкладів (депозитів), виникли проблеми, пов'язані з управлінням ризиками та неповерненням боргів.

Основні показники банківської системи України станом на 01.11.2011

Діячі банки	176 банків
у т.ч. банки в стадії тимчасової адміністрації	2 банки
Банки в стадії ліквідації	21 банк
Активи банків	1040,1 млрд. грн.
Кредитний портфель	829,3 млрд. грн.
Зобов'язання	887,6 млрд. грн.
у т.ч. депозити фізичних осіб	302,5 млрд. грн.
Власний капітал банків	152,4 млрд. грн.
Фінансовий результат діяльності банківського сектору	- 5,15 млрд. грн. (- 13,0 млрд. грн. 01/01/2011)

Зокрема, зазначені кризові явища спричинили різке падіння протягом 2009 року довіри до банків та відтік більш ніж 3,3% вкладів фізичних осіб, у тому числі строкових – 12,4%, та коштів суб'єктів господарської діяльності – більш ніж 21,8%, у тому числі строкових – 33,4%.

У свою чергу збільшення обсягу резервів для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями призвело до оголошення втрат банківського сектору станом на 01.01.2010 у розмірі 38,5 млрд. грн. при позитивному фінансовому результаті станом на 01.01.2009 у розмірі 7,3 млрд. грн.

Внаслідок суттєвого погіршення фінансового стану частини банків з початку кризи Національним банком України введено тимчасову адміністрацію в 24 банках. Станом на 01.04.2010 з числа цих банків 3 було продано приватним інвесторам, 3 було рекапіталізовано державою (один з них ще перебуває в режимі тимчасової адміністрації), по 13 банках було прийнято рішення про відкликання ліцензії та ініційовано процедуру їх ліквідації, а 6 банків продовжують перебувати в режимі тимчасової адміністрації.

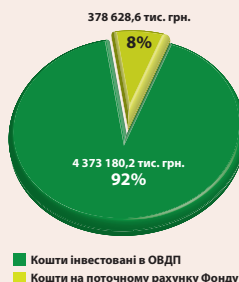
Усього в період з 2001 по 2009 роки Національним банком України було виключено з Державного реєстру банків 54 банки. Станом на 01.04.2010 ще 19 банків перебували в процесі ліквідації.

У той же час продаж проблемних банків новим інвесторам був успішно застосований до 5 банків.

У цілому досвід Національного банку України, отриманий в умовах системної фінансової кризи, свідчить, що через різноманітні юридичні та інституційні чинники в процесі роботи з проблемними банками та виведення з ринку неплатоспроможних банків не завжди вдавалося на достатньому рівні забезпечити необхідну ефективність та оперативність. У той же час значна кількість проблемних банків зумовлює все більше навантаження на відповідні підрозділи банківського нагляду Національного банку України. Крім цього, проведення процедури виведення з ринку неплатоспроможних банків не повною мірою відповідає завданням Національного банку України як класичного пруденційного регулятора банківської діяльності. У свою чергу ФГВФО виступає лише у якості виплатної каси, що на завершальній стадії розраховується з вкладниками за зобов'язаннями банків, що ліквідуються і вклади в яких є недоступними. При цьому ФГВФО не має жодного впливу на превентивних механізмів для оптимізації своїх потенційних витрат та забезпечення вищого рівня захищеності інтересів кредиторів банків, що ліквідуються.

Фінансові ресурси Фонду на 01.10.2011

Розподіл коштів Фонду станом на 01.11.2011 року

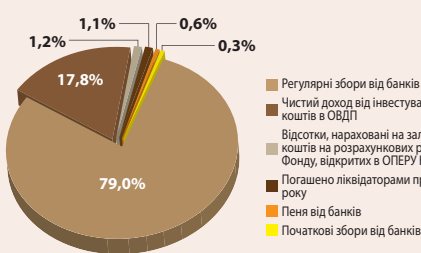

Фінансові ресурси ФГВФО станом на 01.11.2011 – 4 751 808,8 тис. грн.

В 2008 та 2009 роках Фонд отримав кошти за бюджетною програмою «Повнення Фонду гарантування вкладів фізичних осіб» на загальну суму 2 млрд. грн.

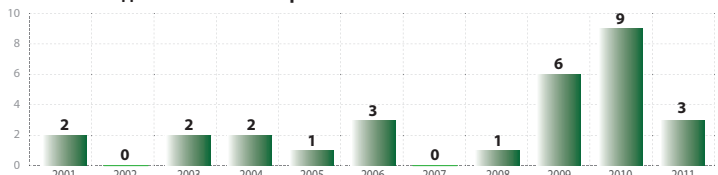
Структура надходжень до Фонду

Надходження до Фонду протягом 10 місяців 2011 року

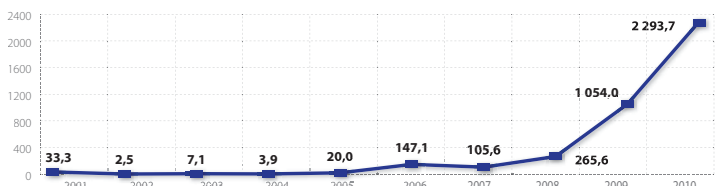

Надходження до Фонду впродовж 10 місяців 2011 року – 1 610,6 млн. грн., у тому числі повернення коштів за кредиторськими вимогами Фонду за раніше виплаченими коштами – 18,0 млн. грн.

Кількість ліквідованих банків по роках

Виплати вкладникам ліквідованих банків, млн. грн.

За 10 місяців 2011 року Фонд відшкодував застрахованих депозитів на суму 120,1 млн. грн.

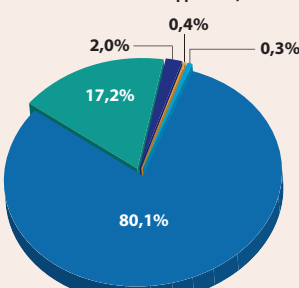
Основні показники на 01.10.2011

Обсяг депозитних вкладів у учасників (тимчасових учасників) ФГВФО (01.10.2011)	276,4 млрд. грн.
у т.ч. депозитних вкладів, які повністю застраховані ФГВФО – до 150 тис. грн. (01.10.2011)	115,9 млрд. грн. (41,9%)
Сума можливого відшкодування за рахунок коштів Фонду (01.10.2011)	156,0 млрд. грн. (56,4%)
Фінансові ресурси ФГВФО (01.10.2011)	4,5 млрд. грн.
Фінансові ресурси ФГВФО (01.11.2011)	4,75 млрд. грн.
Рівень капіталізації Фонду (01.10.2011)	
% від застрахованих вкладів	2,9%
% від усіх вкладів населення	1,6%
Чисельність вкладників (01.10.2011)	34,8 млн. осіб
у т.ч. вкладників, вклади яких повністю застраховані ФГВФО	34,6 млн. осіб (99,2%)
Середній розмір вкладу (01.10.2011)	7 937 грн.
Кількість банків, по яких ФГВФО здійснювалися відшкодування вкладів (01.11.2011)	27 банків
Кількість осіб, які отримали відшкодування вкладів (з початку існування ФГВФО) (01.11.2011)	350,9 тисяч осіб
Загальна сума відшкодованих вкладів (з початку існування ФГВФО) (01.11.2011)	4,05 млрд. грн.

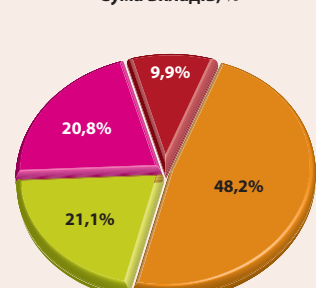
Дані про вклади фізичних осіб в учасників (тимчасових учасників) Фонду станом на 01.10.2011

Розмір вкладу, грн.	Кількість вкладників		Сума вкладів	
	осіб	%	тис. грн.	%
до 1 грн.	5 991 294	17,2%	2 328	0,0%
від 1 до 50 000 грн.	27 879 681	80,1%	57 529 267	20,8%
від 50 000 до 150 000 грн.	689 112	2,0%	58 383 747	21,1%
від 150 000 до 250 000 грн.	146 803	0,4%	27 318 511	9,9%
понад 250 000 грн.	120 443	0,3%	133 199 485	48,2%
Всього	34 827 333	100,0%	276 433 338	100,0%
Вклади до 150 тис. грн.	34 560 087	99,2%	115 915 343	41,9%

Кількість вкладників, %

Сума вкладів, %

З огляду на викладене, а також враховуючи положення Директиви Європейського Союзу № 1994/19/ЄС «Щодо схем гарантування депозитів» від 30.05.1994 та існуючу світову практику і досвід, виникла необхідність проведення комплексної реформи з метою удосконалення системи фінансової безпеки країни, що, зокрема, включатиме інституційне зміцнення ФГВФО з одночасним розширенням його повноважень у сфері роботи з неплатоспроможними банками.

ЩОДО МЕТИ ТА ПРИЧИН ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ

Пунктом 3.7.1 Національного плану дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» передбачено супроводження зазначеного законопроекту в комітетів Верховної Ради України.

Фонд гарантування вкладів: базова інформація

- ❖ Кількість учасників Фонду – 175 банків, в тому числі 6 тимчасових учасників станом на 30.11.2011.
- ❖ Державний Ощадний банк не є учасником (100% гарантія держави історично).
- ❖ Основне завдання – виплати відшкодувань вкладникам банків у ліквідації (заг. вкл.).
- ❖ Відшкодування – **150 000 грн.**:
 - це в 130 разів більше рівня покриття 1998 року;
 - це в 18,9 разу більше, ніж середній депозит фізичної особи (1);
 - це в 6,3 разу перевищує ВВП на душу населення.
- ❖ Сума виплат за 1998-2011 прр. – 4,05 млрд. грн.
(рівень відшкодування витрат Фонду складає 3,6%).
- ❖ Структура Фонду налічує 12 структурних підрозділів.
- ❖ Штап приватних Фонду складає 64 особи.

- оптимізацію витрат Фонду, пов'язаних із виплатами вкладникам – фізичним особам;
- підвищення захисту прав інших кредиторів банків.

- запровадження оцінки банківської діяльності на основі системи управління ризиками, запровадження понять «**проблемного банку**» та «**неплатоспроможного банку**» із застосуванням кількісних та якісних критеріїв, які встановлюються Законом України «Про банки і банківську діяльність»;

- ❖ Банк допускає завищення розміру регулятивного капіталу та/або нормативу адекватності регулятивного капіталу на 10 і більше відсотків упродовж звітного місяця.
- ❖ Банк не виконав вимогу вкладника або іншого кредитора, строк якої настав і після істотно робочих днів тому.
- ❖ Системне порушення банком законодавства, що регулює питання запобігання та протидії до застосування (визнання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.
- ❖ Банк порушив вимоги законодавства щодо порядку подання та/або оприлюднення звітності, що призвело до суттєвого викривлення показників фінансового стану банку.
- ❖ Систематичне незабезпечення ефективного функціонування та/або адекватності системи управління ризиками, що створює загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.

- ❖ Неприведення банком своєї діяльності у відповідність після віднесення його до категорії проблемних, але не пізніше ніж через 180 з дня визнання його проблемним.
- ❖ Зниження розміру регулятивного капіталу або нормувати адекватності регулятивного капіталу банку до однієї третини від мінімального рівня.
- ❖ Невиконання банком упродовж 10 робочих днів посли 10 і більше відсотків своїх зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами.

- передачу повноважень по виведенню з ринку неплатоспроможних банків від Національного банку України до Фонду;

Поточний мандат

- ❖ Виплата депозитів при ліквідації банку
- ❖ Отримання інформації від НБУ та банків
- ❖ Отримання зборів від банків-

Новий мандат

- ❖ Виплата депозитів при ліквідації банку
 - ❖ Отримання інформації від НБУ та банків
 - ❖ Отримання зборів від банків-

- У цілому реформа передбачає, що Національний банк України продовжуватиме виконувати функції з банківського регулювання та надручницького нагляду, у тому числі здійснюватиме посилений нагляд за діяльністю проблемних банків та впроваджуватиме програми їх фінансового оздоровлення в межах встановлених законодавством часових заходів впливу. Національний банк України продовжуватиме застосовувати всі існуючі заходи впливу, в тому числі призначення куратора, як це визначено в Законі України «Про банків і банківську діяльність», крім запровадження тимчасової адміністрації або призначення ліквідатора.
- У той же час Фонд здійснюватиме комплекс дій, пов'язаних із виведенням з ринку неплатоспроможних банків найменш витратним методом.

1. Після проведення реформи будуть встановлені на законодавчому рівні критерії проблемного та неплатоспроможного банку, що зоб'яже Національний банк України вчасно втручатися та реагувати на проблеми, що виникають у банку, та вживати ходів впливу, у тому числі забезпечити права вкладників у частині вчасного та в повному обсязі отримання своїх коштів.

До проведення реформи тисячова адміністрація у проблемних банках була достатньо тривалою та малоєфективною. Введення мораторію на задолженість банків кредиторів у більшості випадків не призводило до фінансового оздоровлення проблемних банків. Проміжков часу між виявленням проблем у банку до його ліквідації (виплати гарантовані сум вкладникам) був невизначений. Після проведення реформи термін до тисячової адміністрації складається не більше трьох місяців. Упродовж до тисячової адміністрації банк буде зобов'язаний виплачувати вкладникам їхні кошти в межах гарантованих сум. Рішення про ліквідацію неплатоспроможного банку приймає тисячова адміністрація, а не банківська рада. Ліквідація не повинна тривати більше одного року (може бути пролонгована, а строки до одного року, а для системово важливих банків – до двох років).

- ❖ Купівля активів та передача зобов'язань діючого банку (P&A)
- ❖ Купівля активів та передача зобов'язань закритого банку (P&A)
 - ❖ Продаж банку в цілому
 - ❖ Перехідний банк
- ❖ Ліквідація банку з прямою виплатою відшкодування за вкладниками

Bank відповідає критеріям проблемного банку

Рішення НБУ про віднесення банку до категорії неплатоспроможних

Банк повинен привести діяльність у відповідність до законодавства

180 днів

1 день

1 день

1 день

30 днів

3 місяці (6 місяців для системного банку)

7 днів

НБУ приймає рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможних

НБУ повідомляє Фонду про віднесення банку до категорії неплатоспроможних та призначення Фонду тимчасовим адміністратором

Фонд публікує інформацію про рішення НБУ та призначення уповноваженої особи

Уповноважена особа надає Фонду звіт про виконання плану врегулювання

Початок тимчасової адміністрації

Виконавча дирекція Фонду затверджує план врегулювання (линеарне банкрутство банку з ринку)

Фонд затверджує план врегулювання НБУ

Тимчасова адміністрація неплатоспроможного банку

Закінчення тимчасової адміністрації

The timeline illustrates the following steps:

- Day 0:** Фонд призначає ліквідатора та розпочинає ліквідацію банку.
- Day 5:** НБУ приймає рішення про ліквідацію банку.
- Day 10:** Фонд публікує інформацію про ліквідацію банку та призначає ліквідатора.
- Day 20:** Ліквідатор складає список вкладників, які мають право на отримання виплати, та подає до вик. дирекції Фонду.
- Day 30:** Вик. дирекція Фонду приймає рішення про здійснення виплат.
- Day 40:** Фонд публікує оголошення про виплати вкладникам.
- Day 70:** Кінцевий строк початку виплат.
- Day 80:** Внесення запису про ліквідацію банку в Єдиний державний реєстр.
- Day 90:** Фонд публікує оголошення про завершення виплат.
- Day 100:** Виплати гарантованої суми вкладникам.
- Day 110:** Повноваження ліквідатора завершуються. Фонд направляє НБУ звіт ліквідатора про завершення ліквідації.
- Day 120:** Ліквідація завершено. Банк ліквідовано.

Ліквідація неплатоспроможного банку

1 рік (можливість продовжити на 1 рік, на 2 роки для системних банків)

3. Після реалізації реформи очікується підвищення загального рівня довіри вкладників до банківської системи, що є головною передумовою мобілізації необхідних довгострокових ресурсів для забезпечення сталого економічного розвитку, високого рівня життя та соціального захисту найбільш вразливих верств населення України. Такий ефект буде наслідком встановлення ефективних, оперативних та прозорих процедур виведення неплатоспроможних банків з ринку, усунення невизначеності щодочасності та повноти повернення коштів.

The diagram illustrates the process of liquidating a bank and returning funds to investors. It is divided into two main sections: the liquidation of the bank and the return of funds to investors.

Ліквідація банку (Bank Liquidation):

- Национальний банк України (National Bank of Ukraine):** The central authority overseeing the process.
- Банки-агенти (Agent Banks):** Banks that assist in the liquidation process.
- Система миттєвих грошових переказів (Instant Money Transfer System):** The system used for transferring funds.
- Працівник банку (Bank Employee):** Represented by an icon of a person at a laptop.

Відшкодування вкладів (Compensation of Deposits):

- Список вкладників, які мають право на відшкодування (List of depositors who have the right to compensation):** The first step in the compensation process.
- Список осіб, які не мають право на одержання відшкодування за вкладдами (List of persons who do not have the right to receive compensation for deposits):** The second step in the compensation process.
- Реєстр для виплати відшкодувань (Registry for compensation payments):** The central registry for compensation payments.
- Звіт про здійснені відшкодування (Report on completed compensation):** The final report on the compensation process.

Відшкодування вкладів фізичних осіб (Compensation of deposits of physical persons):

- Програмний комплекс «Автоматизація виплат Фонду» (Software complex «Automation of Fund payments»):** The software used for automating the compensation process.
- Працівник Фонду (Fund Employee):** Represented by an icon of a person at a laptop.

Відшкодування вкладів (Compensation of deposits):

- Вкладники (Depositors):** Represented by an icon of a group of people.
- Звернення (Appeal):** The process of appealing the compensation decision.
- Сума відшкодування (Sum of compensation):** The total amount of compensation.

[illegible]

Концепція реформування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та впровадження нового механізму роботи з проблемними банками

4. До проведення реформи тимчасові адміністратори та ліквідатори не були задоволені особами в оперативному здійсненні виведення неплатоспроможного банку з ринку, реалізації активів такого банку за ринковими цінами та в ефективному здійсненні інших дій, які надавали змогу максимально задовольнити вимоги кредиторів найменш витратним для Фонду способом. Після проведення реформи тимчасовим адміністратором та ліквідатором буде виступати виключно Фонд як юридична особа. У зв'язку з цим Фонд буде здійснювати в оперативному виведенні неплатоспроможного банку з ринку найменш витратним для нього способом із максимальним задоволенням вимог громадян.

ЩОДО МОЖЛИВИХ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ ТА ШЛЯХІ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ
Негативних наслідків від реалізації реформи не передбачається.

ЩОДО ПРОГНОЗУ ПОДІЙ НА НАЙБЛИЖЧЕ МАЙБУТНЄ ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ
У разі проведення реформи найбільш неможливою версією наслідків (малобезпечної сити, пекломери тощо) зможемо у повному обсязі отримувати свої кошти в неплатоспроможних банках.
Разом із тим проведення реформи також підвищить захист інших кредиторів банку, кошти яких не гарантує Фондом.
Зазначене підвищить довіру до банківської системи та зменшить можливий відтік коштів з банківської системи.

ЩОДО ПРОГНОЗУ ПОДІЙ НА БЛИЗЬКЕ МАЙБУТНЄ
Підвищиться загальний рівень довіри вкладників до банківської системи, що призведе до мобілізації необхідних довгострокових ресурсів для забезпечення сталого економічного розвитку.

ЩОДО СФЕРИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОРГАНУ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ, НАЙМЕНШУВАНИЙ ОРГАН, УЯВЛЯЮЧИЙ ВІД КІНЦЯ ЗАЛЕЖНОСТІ ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ
Успіх проведення реформи залежатиме від Національного банку України (як регулятора банківської системи), Фонду (як установи, яка здійснюватиме виведення неплатоспроможних банків з ринку), Міністерства фінансів України (як можливого кредитора у разі недостатності коштів у Фонді для вчасного здійснення виведення гарантованих вкладів).

ЩОДО МЕХАНІЗМІВ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ
Репаратура проводиться шляхом прийняття Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб», який передбачає передачу

нововведень щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку від Національного банку України до Фонду.

ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ
Репаратура проходить у два етапи:
1. Розробка проекту Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» та здійснення підготовчих дій для його реалізації.
2. Затвердження та державна реєстрація нормативно-правових актів щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку, затвердження структури, комплектації персоналом (протягом шести місяців після прийняття Закону).

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ
Критеріями ефективності проведення реформи можуть бути:
• зменшення кількості звернень громадян щодо неотримання коштів від банків у установленні договірних строків;
• збільшення обсягів вкладів громадян у банківській системі;
• капіталізація Фонду у зв'язку з отриманням відшкодування від неплатоспроможних банків або непереведенням виплат відшкодування у зв'язку з виведенням неплатоспроможного банку іншим шляхом, ніж безпосередні виплати вкладникам гарантованих сум.

ЩОДО ЗАХОДІВ, ЩО ВЖИТИ В РАМКАХ ПРОВЕДЕННЯ РЕФОРМИ СТАНОМ НА 1 ВЕРЕСНЯ Ц.Р.
Та які заплановано вжити до кінця року

У рамках проведення реформи:
1. Адміністративною радою Фонду 21.05.2010 (протокол № 7) затверджено Концепцію реформування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та впровадження нового механізму роботи з проблемними банками. Концепція погоджена Сітовим банком та направлена до Кабінету Міністрів України листом від 21.05.2010 № 12-4590/10.
2. Адміністративною радою Фонду 20.07.2010 (протокол № 12) затверджено План інституційного розвитку Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, який, зокрема, передбачає формування нормативно-правової бази діяльності Фонду у сфері нових повноважень, розробку нової організаційної структури та покращення кадрового потенціалу, навчання щодо нових повноважень Фонду, реалізацію заходів з покращення відкритості діяльності Фонду та зв'язків з громадськістю, розвиток інформаційних технологій. Зазначений План інституційного розвитку Фонду виконується в повному обсязі.

4. Фондом розроблено низку проектів нормативно-правових актів, а також проектів змін до існуючих нормативно-правових актів Фонду для реалізації реформи.

Протягом березня-вересня 2011 року працівниками Фонду була проведена робота з міжнародними експертами та фахівцями Сітового банку щодо опрацювання проектів нормативно-правових актів, що стосуються виведення неплатоспроможних банків з ринку.

На сьогодні Фонд доопрацьовує зазначені проекти з урахуванням коментарів Сітового банку та міжнародних експертів.
5. Фондом за підтримки Проекту USAID «Розвиток фінансового сектору» проведена оцінка достатності існуючого кадрового потенціалу Фонду з огляду на заплановану реформу та моделювання можливих змін в організаційній структурі Фонду. У зв'язку з цим Фондом було розроблено проект нової організаційної структури, нового штатного розпису та інших внутрішніх документів. Протягом технічної місії Сітового банку, яка відбулася з 16 по 27 травня 2011 року, проект організаційної структури Фонду було опрацьовано з фахівцями Сітового банку та попередньо погоджено.

6. Наказом директора-розпорядника Фонду затверджено План навчальних заходів, пов'язаних із загальною підготовкою працівників Фонду до діяльності в межах нових повноважень, який реалізується шляхом набутих працівниками Фонду найкращого світового досвіду та міжнародних практик.

Фондом організовано семінар на тему «Виведення з ринку неплатоспроможних банків: нова роль Фонду гарантування вкладів фізичних осіб», який проводили експерти Федеральної корпорації страхування депозитів США, організовано практичний навчальний семінар представниками Фонду страхування ощадних депозитів (Туреччина) з питань виведення неплатоспроможних банків з ринку.
Завдяки таким діям Фонд набув членства в Європейському Форумі страховиків депозитів та активізував роботу з Міжнародною асоціацією страховиків депозитів.

7. Фондом було розроблено проект Договору про співпрацю та координацію діяльності між Фондом та Національним банком України, який було направлено до Національного банку України для опрацювання. Національним банком України листом від 04.05.2011 № 18-313/2893-3799 було запропоновано повернутися до розгляду проекту Договору після прийняття Закону «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

АВТОРИТЕТНА ДУМКА

Комплексне рішення для ринку кредитної кооперації

Під час круглого столу обговорювалися два сценарії запровадження фонду гарантування для кредитних спілок. Перший – задля гарантування вкладів тим учасникам кредитних спілок, які здійснюють операції із залучення коштів на депозит, створити фонд гарантування. Другий – доцільність приєднання до банківської системи, враховуючи складність діяльності та зважаючи на той факт, що в країні існує позитивний досвід управління банківським фондом.
Кредитні товариства на певних умовах могли б вступити до нього. Тим самим зростає б надійність таких фінансових інститутів та змінюється б ставлення до них і з боку влади, і з боку населення. З цим питаннями ми звернулися до в. о. директора ОГВФО Андрія ОЛЕНЧИКА.

Андрій ОЛЕНЧИК,
в. о. директора ОГВФО

Чи мають, з точки зору світової практики, гарантуватися вклади членів кредитних спілок?
– Безумовно. Існують Основні принципи ефективних систем страхування депозитів, розроблені в 2009 році Базельським комітетом з банківською нагляду спільно з Міжнародною асоціацією страховиків депозитів з метою узгодження на міжнародному рівні основ функціонування систем страхування депозитів. У відповідності до Принципу 8 («Об'єктивне членство») під дію гарантії/страхових сум повинні підпадати будь-які фінансові установи, які залучають депозити від фізичних осіб. В Україні є лише два різновиди таких фінансових установ – це банки та кредитні спілки.

Чи реально створити в Україні фонд гарантування вкладів членів кредитних спілок, аналогічний банку, який існує для вкладників грошей?

– У разі прийняття відповідного закону технічно це зробити, звичайно, можна. Однак ця справа виглядає достатньо сумнівною, в першу чергу з точки зору економічних питань.
По-перше, щоб створити таку спеціалізовану державну установу, необхідно, щоб держава надала певну суму коштів для її створення та капіталізації. Ці кошти будуть потрібні для покриття відповідних операційних витрат до тих пір, поки у фонді накопичуватиметься сума зборів, достатня для виходу фонду на самоокупність за рахунок отриманого інвестиційного доходу. А враховуючи поточну ситуацію в био-

джетній сфері, виділення таких коштів державою в найближчому майбутньому виглядає проблематичним.
Але це не найбільша проблема. Мало знайти кошти для формування стартового капіталу фонду. Треба також отримати довгострокову позику з державного бюджету або Національного банку України. Чому так? Тому що для того, щоб такий фонд одразу мав можливість задекларувати та здійснювати гарантування вкладів членів кредитних спілок хоча б на рівні середнього депозиту, залученого на ринку, в ньому мають бути вже наявні достатні кошти, акумульовані за рахунок зборів учасників та/або зовнішніх позик. За попередніми розрахунками, без зовнішніх позик, перші ніж зняти відповідну суму гарантійного покриття вкладникам кредитних спілок, фонду треба буде здійснювати попереднє накопичення коштів у формі зборів від учасників упродовж 1-3-х років. У свою чергу швидше отримання такої позики, поступове повернення якої було б розраховано на 15-20 років, на сьогодні виглядає малоймовірним.

Проте є й третя причина. Щоб фонд був фінансово самодостатнім, йому необхідно отримувати достатньо інвестиційного доходу від розміщення в державні цінні папери акумульованих у ньому коштів. Чи буде це можливо у випадку створення фонду гарантування вкладів членів кредитних спілок – велике питання.

Щоб у цьому переконатися, достатньо навести кілька цифр.

У випадку банківського Фонду гарантування вкладів фізичних осіб базою для нарахування регулярних зборів, які сплачують 175 банків – учасників Фонду, є депозитна маса, яка складає понад 276 млрд. грн. Зрозуміло, що акумульованих таким чином коштів (а сьогодні це близько 4,5 млрд. грн.) вистачає, щоб отримати при подоланні всіх розмірностей в державні цінні папери інвестиційний дохід у розмірі, достатньому для покриття всіх операційних витрат Фонду. На сьогоднішній день річний кошторис ФГВФО складає близько 10 відсотків від отриманого інвестиційного доходу.
У випадку кредитних спілок акумулювати таку суму значно важче, оскільки депозитна база кредитних спілок приблизно в 230 разів менша, ніж у банків.

Підходи можна почати думати, що було б об'єктивно піти в шлях створення окремого фонду гарантування вкладів членів кредитних спілок, а поширити діяльність уже існуючого Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на членів кредитних спілок, але це не тільки кредитних спілок.

– З технологічної точки зору це не видається чимось особливо складним, враховуючи наявний у ФГВФО досвід, кадровий, технічний та фінансовий потенціал. Очевидно, що в цьому випадку на кредитні спілки поширилася б не тільки функція ФГВФО як виплатної каси, але й функція виведення з ринку неплатоспроможних установ, виконання якої буде покладено на ФГВФО після прийняття законопроекту №9342. Проте, щоб це стало реальністю, необхідно постійно роз'язати три проблеми.

По-перше, потрібна принципова домовленість та консолідована позиція з двох питань: всіх ключових професійних об'єднань кредитних спілок, а також їхнього профільного регулятора. По-друге, важливо, щоб ця консолідована позиція була сприйнята та підтримана Кабінетом Міністрів України та Національним банком України. По-третє, на основі такого консенсусу необхідно було б упровадити відповідні законодавчі реформи шляхом внесення відповідних змін до законів, що регулюють діяльність кредитних спілок та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.
Але при цьому слід мати на увазі, що вказану проблему навряд чи вдасться вирішити топово, просто механічно поширивши діяльність банківського фонду на кредитні спілки, оскільки тут виникнуть й інші взаємопов'язані питання. Наприклад, про забезпечення дієвого ефективного пруденційного нагляду за діяльністю кредитних спілок та можливість допуску кредитних спілок до рефінансування з метою підтримки ліквідності з боку кредитора останньої інстанції в особі НБУ. Без реального вирішення цих питань в єдиному комплексі спроба акумулювати і утримувати на достатньому рівні фінансові ресурси фонду буде схожою на спробу наповнити водою решето. Тому не виключено, що при цьому виникне питання про необхідність введення нових актів правочинів у ряді країн, які працюють з асфальдом населення, у наглядують і регуляторну юрисдикцію НБУ.

Однак, як відомо, проблем, яких не можна роз'язати, не існує. Головне – реальна політична воля з боку держави та ринку кредитних спілок наразі запровадити схему гарантування вкладів членів кредитних спілок. Досі цей процес швидко нагадує ритуальний танець із магичними заклинаннями навколо вогнища, в якому продовжує безжарко згоряти заповідний вогник незборюваних кредитних спілок. Таких кредитних спілок абсолютна меншість, але саме вони є основним чинником підриву довіри до системи кредитної кооперації в цілому.

АУБ надала пропозиції до законопроекту «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб»

Олександр СУТНЯКО,
президент Асоціації українських банків

«Оскільки після вжиття гарантованих депозитів Фонд стає одним з найбільших кредиторів банкрутних банків, передача йому контролю за виведенням неплатоспроможних банків з ринку має підвищити ефективність цих процедур та сприяти збільшенню рівня покриття витрат Фонду за рахунок реалізованих активів ліквідованих банків».

– Ідеться в листі АУБ. Разом з тим при розгляді законопроекту банки та експерти АУБ звернули увагу на окремі норми, прийняття яких є недоцільними або які потребують доопрацювання при підготовці законопроекту до розгляду в другому читанні.

Зокрема в АУБ вважають недоцільним надання Фонду права на безпідставне списання заборгованості за зборами та пені з корпоративного банку. По-перше, це може порушити права інших кредиторів, по-друге, буде створений прецедент для інших контролюючих органів та фондів щодо можливості списання заборгованості з рахунків суб'єктів господарювання в позазаконному порядку.

Окрім цього, в АУБ наголошують, що закон має містити чіткий перелік звітності, яку банки надають Фонду. У зв'язку з цим АУБ запропонувала виключити норми, що надають Фонду право на отримання будь-якої додаткової інформації.

Підтримуючи прагнення законодавців скоротити терміни виведення неплатоспроможних банків з ринку, в АУБ відзначають, що окремі процедури фінансового оздоровлення (капіталізація) та тимчасової адміністрації (створення перехідного банку, продаж неплатоспроможного або перехідного банку) можуть потребувати більше часу, ніж на це відводиться законопроектом. У зв'язку з цим АУБ запропонувала надати право НБУ та Фонду на продовження терміну дії відповідних процедур.

Також в АУБ вважають, що закон має містити чіткі критерії віднесення банків до категорії проблемних. Зокрема запропоновано, щоб в законопроекті було уточнено, що до проблемних відносяться банки, який упродовж 3 і більше робочих днів не повернув вкладнику його кошти після настання строку повернення, визначеного у депозитному договорі.

На переконання фахівців АУБ, потребує уточнення порядок виплати гарантованих депозитів у разі продажу неплатоспроможного або перехідного банку. Зокрема в Законі мають бути чітко визначені зобов'язання інвестора забезпечити виплату депозитів.
Оскільки законопроект передбачає суттєве розширення функцій Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, АУБ запропонувала передбачити на структурну перебудову Фонду більше часу, ніж це заплановано законопроектом.

Для врегулювання зазначених проблемних питань АУБ також направила до профільного парламентського Комітету з питань фінансів і банківської діяльності постатейні пропозиції до законопроекту №9342.

ОГОЛОШЕННЯ

ПРАТ «СК «АЛЬФА СТРАХУВАННЯ»

повідомляє, що полиси страхування ОСЦПВ серії АА №№ 0597656, 0587256, 0585595, 0585680, 0585599, 0597875, 0597876, 0597878, 0597880, 0597908, 0605229, 0605249, 3434541, 3434543, 3435529, 3435530, 6259588, 6259589, 6264907, 6264908, 3435560, 3441392, 6265042 та спец. знаки до полисів ОСЦПВ серії АА №№ 0597656, 0587256, 0585595, 0585680, 0585599, 0605249, 3435529, 3435530, 3435560, 3441392, 3441397, 6259588, 6259589, 6264907, 6264908, 0597875, 0597876, 0597878, 0597880, 0597908, 0597929, 0597939, 0597948, 0597950, 0605221, 0605230, 0605235, 3435438, 3435440, 3435509, 6259502, 6265004, 6265042

втрачені та вважаються недійсними.

В оголошенні, яке вийшло в фінансово-економічному тижневику «Україна Бізнес ревію» №48-49 (1117-1118) від 5 грудня 2011 року, допущено помилку, а саме вказано, що полис №АА0599888 вважати втраченим та недійсним, вірним вважати втраченим та недійсним спец. знак №АА0599888, полис №АА0599888 є дійсним.

Українська асоціація адміністраторів пенсійних фондів (УААФФ)

(Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ 34290292)

повідомляє про втрату «Свідчення про внесення інформації про об'єднання фінансових установ до реєстру саморегульованих організацій фінансових установ»

серії СРО №1, видане 02.07.07

Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України (Розпорядження про видачу Свідчення №7544 від 27.06.07)

ОГОЛОШЕННЯ

Втрачені бланки суворой звітності

АТ «Страхова група «Ю.БІ.АЙ»

АА/6837117; АА/6835075; АА/6836609; АА/6836610; АА/6836611;

АА/6836613; АА/6836617; АА/6836644; АА/6836709; АА/4097773

вважаючи недійсними.